

Verksamheten inom Europarådet under 2008

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2008/09:196 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under år 2008 och redogörelse 2008/09:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling. I betänkandet behandlas vidare ett antal motioner från de allmänna motionstiderna för åren 2008/09 och 2009/10 samt följdmotioner.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen och redogörelsen till handlingarna samt avstyrker motionerna.

En reservation och ett särskilt yttrande har fogats till betänkandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	4
Redogörelsens huvudsakliga innehåll	4
Motionerna	5
Utskottets överväganden	6
Reservation	9
Europarådets konvention mot människohandel, punkt 2 (s, v, mp)	9
Särskilt yttrande	10
Skrivelsen och redogörelsen, punkt 3 (s)	10
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Skrivelse 2008/09:196	11
Följdmotion med anledning av skrivelse 2008/09:196	11
Redogörelse 2008/09:ER1	11
Följdmotion med anledning av redogörelse 2008/09:ER1	11
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	11
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Verksamheten inom Europarådet under 2008

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju253 yrkande 16, 2008/09:U311, 2008/09:U323 yrkande 30 och 2009/10:A443 yrkande 28.

2. Europarådets konvention mot människohandel

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U13, 2008/09:U24 yrkandena 1 och 2, 2009/10:Ju427 yrkande 20, 2009/10:U330, 2009/10:U340 yrkande 31 och 2009/10:A414 yrkande 5.

Reservation (s, v, mp)

3. Skrivelsen och redogörelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2008/09:196 och redogörelse 2008/09:ER1 till handlingarna.

Stockholm den 22 oktober 2009

På utrikesutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Gustav Blix (m), Carina Hägg (s), Anne-Marie Pålsson (m), Kent Härstedt (s), Birgitta Ohlsson (fp), Walburga Habsburg Douglas (m), Kerstin Engle (s), Christian Holm (m), Hans Linde (v), Carin Runeson (s), Rosita Runegrund (kd), Bodil Ceballos (mp), Olle Thorell (s), Ameer Sachet (s), Anders Åkesson (c) och Dan Kihlström (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2008/09:196 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under år 2008 och redogörelse 2008/09:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling.

I betänkandet behandlas vidare ett antal motioner från de allmänna motionstiderna för åren 2008/09 och 2009/10 samt följdmotioner.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen och redogörelsen till handlingarna samt avstyrker motionerna.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under 2008 samt det svenska ordförandeskapet i Europarådets ministerkommitté som varade mellan den 7 maj och den 27 november 2008.

I skrivelsen redogör regeringen för Europarådets hantering av konflikten i Georgien samt för huvudfrågorna under ordförandeskapet – mänskliga rättigheter, ett utökat samarbete om demokratifrågor, strategi för rättsstats-samarbetet samt interkulturell dialog. Vidare redogörs för Europarådets relationer till andra länder och internationella organisationer samt dess organisation och budget.

Redogörelsens huvudsakliga innehåll

I redogörelsen redovisar Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling Europarådets roll i det europeiska samarbetet, den parlamentariska församlingens verksamhet under 2008 och den svenska representationen. Avslutningsvis redogörs för huvudområdena för församlingens verksamhet. Dessa utgörs av *granskning*, bl.a. av de demokratiska institutionernas funktion i Azerbajdzjan och demokratins tillstånd mer generellt i Europa, *politiska frågor*, bl.a. frågor rörande mångfald och integration i Europa och kriget mellan Georgien och Ryssland, *juridiska frågor och mänskliga rättigheter*, bl.a. FN:s säkerhetsråds och EU:s svartlistor och val av nya domare till Europadomstolen, *ekonomiska frågor*, bl.a. OECD och världsekonomin, *kultur, utbildning och vetenskap* m.fl.

Till redogörelsen har bilagts en uppföljning och utvärdering av Sveriges ordförandeskap i Europarådets ministerkommitté 2008, genomförd av Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling.

Motionerna

I den enskilda motionen *2008/09:U311 (kd)* vill motionären understryka vikten av att stärka Sveriges parlamentariska internationella relationer.

I den enskilda motionen *2008/09:Ju253 (s) yrkande 16* vill motionären understryka regeringens ansvar för att Europarådets kampanj mot mäns våld mot kvinnor följs upp.

I den enskilda motionen *2008/09:U13 (s)* anför motionären att Sverige bör besluta om ratifikation av Europarådets konvention mot människohandel. I motionen berörs även konflikten mellan Ryssland och Georgien 2008 och den oroande utvecklingen i Ryssland vad avser inskränkningar i demokratin.

I kommittémotion *2008/09:U24 (s) yrkande 1* begär Socialdemokraterna att regeringen snarast lägger fram förslag till ändring i 9 kap. 16 § sekretesslagen. En sådan ändring är, anför Socialdemokraterna, nödvändig för att Sverige ska kunna ratificera Europarådets konvention mot människohandel.

I kommittémotion *2008/09:U24 (s) yrkande 2* anføres att Sverige snarast möjligt bör tillträda Europarådets konvention mot människohandel.

I kommittémotion *2009/10:Ju427 (s) yrkande 20* begär Socialdemokraterna att Sverige ska tillträda konventionen mot människohandel.

I den enskilda motionen *2009/10:U330 (s)* begär motionären att Sverige bör ratificera Europarådets konvention mot människohandel.

I kommittémotion *2009/10:U340 (s) yrkande 31* begär socialdemokraterna att den nödvändiga lagändring som måste till för att snabbt möjliggöra en ratificering av Europarådets konvention mot människohandel genomförs.

I den enskilda motionen *2009/10:A414 (s)* skriver motionärerna att regeringen snarast ska lägga fram en proposition om ratificeringen av Europarådets konvention mot människohandel.

I den enskilda motionen *2008/09:U323 (fp) yrkande 30* anför motionärerna att den svenska regeringen, i Europarådet och OSSE, aktivt bör verka för att homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter uppmärksammas i de länder som inte ingår i EU eller är kandidatländer till EU.

I den enskilda motionen *2009/10:A443 (fp) yrkande 28* anför motionärerna att den svenska regeringen, i Europarådet och OSSE, aktivt bör verka för att homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter uppmärksammas i de delar av Europa som inte ingår i EU eller är kandidatländer till EU.

Utskottets överväganden

Utskottet understryker inledningsvis Europarådets roll som en huvudaktör när det gäller att skapa en gemensam värdegrund kring krav på bl.a. mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i hela Europa. Genom att främja individens rättigheter bidrar organisationen till fred, stabilitet och säkerhet.

Vikten av stärkta svenska parlamentariska internationella relationer uppmärksammas i en motion. Utskottet delar motionärens uppfattning om vikten av interparlamentariska relationer. I ett betänkande om globaliseringen har utskottet nyligen uppmärksammat dessa frågeställningar. Vidare noterar utskottet att Riksdagskommittén i sitt huvudbetänkande ägnade riksdagens interparlamentariska samarbete särskild uppmärksamhet (2005/06:RS3, kap. 4). Riksdagen antog de av Riksdagskommittén föreslagna riktlinjerna för riksdagens interparlamentariska samarbete (2005/06:KU21 och 2006/07:KU3).

Motion 2008/09:U311 (*kd*) kan därmed anses besvarad. Motionen avstyrks.

Motionsvis har det framförts krav på *uppföljning av Europarådets kampanj mot mäns våld mot kvinnor*. Utskottet har vid ett flertal tillfällen uppmärksammat såväl FN:s som Europarådets respektive kampanjer om mäns våld mot kvinnor. Sverige har tydligt uttalat sitt stöd för kampanjerna. Utskottet anser det angeläget med ett kontinuerligt och konsekvent arbete, såväl nationellt som internationellt, för att motverka mäns våld mot kvinnor. Det är utskottets uppfattning att regeringen tydligt och klart har deklarerat att detta arbete har hög prioritet.

Utskottet konstaterar även att Våld mot kvinnor var temat för en ministerkonferens i juni 2008 vid vilken enighet uppnåddes om utarbetande av en konvention i ämnet. Under det svenska ordförandeskapet fortsatte aktivt beredningen av ett mandat för konventionen som innehöll flera komplexa frågeställningar, framför allt avseende konventionens omfattning. Till följd av medlemsländernas meningsskiljaktigheter om konventionens inriktning enades ministerkommittén om att en expertgrupp i ett första steg skulle utarbeta ett brett underlag, en s.k. interimrapport, som kan möjliggöra ett beslut i ministerkommittén om en mer precis inriktning av konventionen. Utskottet har erfarit från Regeringskansliet att expertgruppens rapport har färdigställts och överlämnats till Europarådets ministerkommitté. Gruppen har av ministerkommittén fått i uppdrag att fortsätta sitt arbete. Utskottet välkomnar att regeringen verkar för ett internationellt rättsligt instrument för att skydda kvinnor mot våld. Med det anförda kan motion 2008/09:Ju253 (*s*) yrkande 16 avstyrkas.

I ett antal motioner uppmärksammas frågan om *Sveriges ratifikation av Europarådets konvention mot människohandel*. I sammanhanget begärs, i två motioner, att regeringen snarast lägger fram förslag till en lagändring som möjliggör en ratificering av Europarådets konvention mot människohandel.

Inledningsvis vill utskottet framhålla att kampen mot människohandel är en viktig fråga och att ett stärkt internationellt samarbete är nödvändigt på detta område. Europarådets konvention om människohandel från 2005 trädde i kraft den 1 februari 2008. I juni 2009 hade 25 länder ratificerat konventionen. Utskottet välkomnar att beslut har fattats om att inleda arbetet i övervakningskommittén för konventionen om människohandel (Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings, Greta). Utskottet vill i sammanhanget även inskräpa betydelsen av att brottsoffer har tillgång till tolkning.

Utskottet konstaterar att den dåvarande regeringen den 20 december 2005 beslutade att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av bestämmelsen om människohandelsbrott m.m.

Regeringen beslutade den 6 juli 2006 (dir. 2006:78) och den 20 juni 2007 (dir. 2007:88) om tilläggsdirektiv för utredningen. Utredningen överlämnade i april 2008 betänkandet ”Människohandel och barnäktenskap – ett förstärkt straffrättsligt skydd” (SOU 2008:41) till regeringen. Inom Regeringskansliet pågår för närvarande ett beredningsarbete med anledning av utredningsbetänkandet.

Med det som utskottet har anfört i denna del kan motionerna 2008/09:U13 (s), 2008/09:U24 (s) yrkande 2, 2009/10:Ju427 (s) yrkande 20, 2009/10:U330 (s), 2009/10:A414 (s), 2008/09:U24 (s) yrkande 1 och 2009/10:U340 (s) yrkande 31 avstyrkas.

Utskottet vill framhålla att hbt-frågor har prioriterats av Sverige genom flera åtgärder. I första hand genom beslutet i ministerkommittén om ett mandat till en expertgrupp för utarbetande av en rekommendation för nationella åtgärder mot diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet. Gruppen har under våren 2009 inlett sitt arbete och den förre svenske ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning Hans Ytterberg har valts till ordförande.

Utskottet konstaterar vidare att ministerkommittén har instruerat alla kommittéer inom Europarådets mellanstatliga samarbete att inom ramen för sina respektive direktiv föreslå aktiviteter för att stärka lika rättigheter och värdighet för hbt-personer. Därutöver har Europeiska kommittén för juridiskt samarbete instruerats att identifiera möjliga åtgärder för att bekämpa diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Besluten var ett led i en process som Sverige redan före ordförandeskapet hade initierat med stöd av de övriga nordiska länderna och de tre baltiska staterna.

När det gäller de krav som framförts i två motioner om att den svenska regeringen, i Europarådet och OSSE, aktivt ska verka för att *homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter uppmärksammas i de länder som inte ingår i EU eller är kandidatländer till EU* kan utskottet hänvisa till identiska eller i hög grad överensstämmande sådana som utskottet behandlat tidigare under mandatperioden. Utskottet anser mot denna bakgrund, och med hänvisning till de av riksdagen godkända betänkandena 2007/08:UU10 (rskr. 2007/08:176), 2008/09:UU10 (rskr. 2008/09:229) och 2008/09:UU15, att motionerna 2008/09:U323 (fp) yrkande 30 och 2009/10:A443 (fp) yrkande 28 kan avstyrkas.

Riksdagens Europarådsdelegation har låtit utredningstjänsten genomföra en uppföljning av det svenska ordförandeskapet i Europarådets ministerkommitté 2008. Utskottet konstaterar att denna uppföljning visar på ett framgångsrikt ordförandeskap; ordförandeskapets insatser var genomgående ändamålsenliga i förhållande till Sveriges prioriteringar på Europarådets samtliga tre kärnområden. Ordförandeskapet gav flera konkreta resultat, och man lyckades väl i rollerna som dagordningssättare, organisatör och företrädare. Uppföljningen visar även att det svenska ordförandeskapet kom att spela en nyckelroll i Europarådets hantering av Georgienkrisen. Då krisen bröt ut reagerade ordförandeskapet snabbt och flexibelt.

En av ordförandeskapets mest synliga delar handlade om fyra konferenser på olika teman relaterade till mänskliga rättigheter. Vid sitt sista möte under svenskt ordförandeskap beslutade ministerkommittén om en handlingsplan om barnets rättigheter, en konvention om tillgång till allmänna handlingar, en översikt över Europarådets arbete med rättsstatens principer och ett prioriteringspapper för samarbetet mellan Europarådet och Europeiska unionen. Negativ kritik förekommer enbart på enstaka punkter.

Utskottet noterar att det faktum att Sverige ännu inte har ratificerat Europarådets konvention mot människohandel, enligt riksdagens Europarådsdelegation, har gjort det svårare att driva dessa frågor med full trovärdighet.

Utskottet har därutöver ingen kommentar till skrivelsen respektive redogörelsen utan föreslår att de läggs till handlingarna.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Europarådets konvention mot människohandel, punkt 2 (s, v, mp)

av Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s), Bodil Ceballos (mp), Olle Thorell (s) och Ameer Sacht (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:U13, 2008/09:U24 yrkandena 1 och 2, 2009/10:Ju427 yrkande 20, 2009/10:U340 yrkande 31 och 2009/10:A414 yrkande 5 och avslår motion 2009/10:U330.

Ställningstagande

Det är mycket olyckligt att Sverige vid tidpunkten sitt ordförandeskap i Europarådets ministerkommitté inte hade ratificerat Europarådets konvention mot människohandel – en konvention som Sverige undertecknade redan 2005. På uppdrag av hela den svenska Europarådsdelegationen uppvaktade vi socialdemokrater regeringen i september 2008.

I den utredning som har behandlat frågan (*Människohandel och barnäktenskap - ett förstärkt straffrättsligt skydd*, SOU 2008:41), framkommer att en ändring i sekretesslagen är nödvändig för att Sverige ska kunna tillträda konventionen. Utredningen föreslår att brottet människohandel läggs till i uppräkningslistan i sekretesslagen 9 kap. 16 § första stycket. Utredningen slutfördes i april 2008 och har remissbehandlats.

Det är orimligt att den svenska ratificeringen av konventionen har förseknats i tre år. Och vi beklagar att regeringen därmed avstått från inflytande i Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings (Greta). Denna brist på agerande har självfallet skadat Sveriges legitimitet i frågan under ordförandeskapet. Sverige bör snarast möjligt tillträda Europarådets konvention mot människohandel.

Särskilt yttrande

Skrivelsen och redogörelsen, punkt 3 (s)

Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kerstin Engle (s), Carin Runeson (s), Olle Thorell (s) och Ameer Sachet (s) anför:

Den odemokratiska situationen i Ryssland är djupt oroande. Och det finns i dag en allmänt utbredd skepsis mot dagens nyauktoritära regim i Ryssland. Demokratins principer respekteras inte, och vägen till en fungerande demokrati tycks mycket lång.

Det finns i dag tecken på att en enskild maktstruktur har makten över den politiska agendan, påverkar medieutbudet och formar statsapparaten efter egna preferenser. Alternativ till denna maktstruktur trängs alltmer tillbaka. Ryssland är medlem i Europarådet sedan 1966 men har ännu inte ratificerat Europarådets protokoll 14 om reformer för Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter. Även andra frågor diskuteras, som klimatkrisen och den ekonomiska krisen. För att möta utmaningar som dessa krävs en dialog med Ryssland.

Och när den fundamentala grunden är i tvär kontrast mot Europarådets principer står det klart hur viktigt det är att bevakningen av utvecklingen i landet samt dialogen kan fortsätta. Vi understryker vikten av en sammanhållen politik i förhållande till Ryssland. Och en samlad politik för hur Europarådet ska hantera den ryska demokratiska kräftgången. Detta redovisas inte av den svenska regeringen. Tvärtom har regeringspartiernas företrädare i Europarådets parlamentariska församling tagit ställning för ett utestängande av Ryssland.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2008/09:196

Regeringens skrivelse 2008/09:196 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under år 2008.

Följdmotion med anledning av skrivelse 2008/09:196

2008/09:U24 av Björn von Sydow m.fl. (s):

1. Riksdagen begär att regeringen snarast lägger fram förslag till ändring i sekretesslagen 9 kap. 16 § enligt vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige snarast möjligt bör tillträda Europarådets konvention mot människohandel.

Redogörelse 2008/09:ER1

Redogörelse 2008/09:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling.

Följdmotion med anledning av redogörelse 2008/09:ER1

2008/09:U13 av Björn von Sydow m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör besluta om ratifikation av Europarådets konvention mot människohandel.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Ju253 av Carina Hägg (s):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regeringens ansvar för att följa upp Europarådets kampanj mot mäns våld mot kvinnor.

2008/09:U311 av Holger Gustafsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att stärka Sveriges parlamentariska internationella relationer.

2008/09:U323 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges arbete i Europarådet och OSSE.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Ju427 av Thomas Bodström m.fl. (s):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillträda Europakonventionen mot människohandel.

2009/10:U330 av Désirée Pethrus Engström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ratificera Europarådets konvention mot människohandel.

2009/10:U340 av Urban Ahlin m.fl. (s):

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.5 Handel med människor.

2009/10:A414 av Lars U Granberg m.fl. (s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast ska lägga fram en proposition om ratificering av Europarådets konvention mot trafficking.

2009/10:A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges arbete i Europarådet och OSSE.